

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันธุรกิจกล้วยไม้สกุลแวนด้าเพื่อการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

รูปแบบการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การวิจัยเชิงสำรวจ เป็นการวิจัยที่ต้องออกสำรวจ ซึ่งต้องมีเป้าหมาย ข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลใหม่หาผลงานอ้างอิงได้น้อย รวบรวมปัญหาต่าง ๆ และพิจารณาทั้งตัวแปรและทางเลือกที่เป็นไปได้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ผู้ประกอบการที่ส่งออกกล้วยไม้สกุลแวนด้า ไปยังประเทศญี่ปุ่น ที่อยู่ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 24 ผู้ประกอบการ ข้อมูลนี้ได้จากสมาคมผู้ส่งออกดอกกล้วยไม้ไทย จึงใช้วิธีศึกษาแบบสำมะโนประชากร (Census) คือการศึกษาทุกหน่วยของประชากรโดยไม่ต้องเลือกตัวอย่าง เนื่องจากกรอบประชากร (Population Frame) ที่สนใจจะศึกษามีจำนวนไม่มาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้เครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่น่าสนใจศึกษา คือ แบบสอบถามที่มีโครงสร้าง (Structured Questionnaire) ที่สร้างขึ้นเองโดยให้หน่วยศึกษาที่ตกเป็นประชากร คือ ผู้จัดการบริษัทฯ ส่งออกกล้วยไม้สกุลแวนด้าไปยังประเทศญี่ปุ่น ตอบด้วยตนเอง สำหรับการสร้างแบบสอบถามนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลจาก 2 แหล่ง คือ

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source of Data) โดยใช้วิธีการสื่อสารกับผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นการสร้างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการศึกษาถึงการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันธุรกิจกล้วยไม้สกุลแวนด้าเพื่อการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่น

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source of Data) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน บทความจากหนังสือ ผลงานวิจัย ตลอดจนแนวคิดจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ การค้นหาข้อมูลได้จากอินเทอร์เน็ต และรายงานในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ จากห้องสมุดของสถาบันการศึกษา แหล่งข้อมูลสาธารณะ ได้แก่ เว็บไซต์ต่าง ๆ เป็นต้น ในที่นี้ผู้วิจัยเคยได้ทำการวิจัยในเบื้องต้นมาแล้วครั้งหนึ่งในปี 2549 เรื่อง ศักยภาพในการส่งออกดอกกล้วยไม้ไทย จึงมีข้อมูลสำคัญ ๆ ที่ทันสมัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ระบุตัวแปร และเขียนเป็นข้อคำถามแต่ละข้อในแบบสอบถามในครั้งนี้

โครงสร้างของแบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การศึกษาและประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิด โดยคำถามปลายปิดมีคำตอบให้เลือกหลายคำตอบหรือสองคำตอบ (Multiple Choice Questions and Dichotomous Questions) ส่วนคำถามแบบปลายเปิดจะเปิดโอกาสให้ผู้ตอบระบุคำตอบและแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระแบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ ได้แก่ ประเภทธุรกิจ ทุนจดทะเบียน ระยะเวลาดำเนินการ เงินลงทุน (ทรัพย์สิน) ของกิจการในปัจจุบัน จำนวนพนักงานประจำ มูลค่าการส่งออก และการเคยได้รับการอบรมความรู้ด้านธุรกิจส่งออกกล้วยไม้จากหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน การส่งออกกล้วยไม้สกุลแวนด้าไปยังประเทศญี่ปุ่น ได้แก่ คุณภาพกล้วยไม้ได้มาตรฐานตามที่ประเทศญี่ปุ่นต้องการ สายพันธุ์ที่ผลิตได้รับความนิยมในญี่ปุ่น การพัฒนาสายพันธุ์ลูกผสมที่แปลกใหม่ ความคงทนต่อสภาพแวดล้อมของดอกกล้วยไม้ คุณภาพของบรรจุภัณฑ์เพื่อการส่งออก ราคาเหมาะสมกับกล้วยไม้แวนด้าที่ส่งออก จำนวนลูกค้า (จำนวนราย) ญี่ปุ่นกับบริษัทฯ ระบบการขายผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต การเข้าร่วมงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ การลดราคาพิเศษกรณีแนะนำสายพันธุ์ใหม่ การสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า ขั้นตอนในการขนส่งที่รวดเร็ว การส่งเสริม/การพัฒนาสายพันธุ์จากหน่วยงานของรัฐ การรวมกลุ่มผู้ปลูกกล้วยไม้เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง จำนวน 14 ข้อ มีการตอบคำถามความคิดเห็นโดยใช้มาตราวัดแบบลิเคิร์ต 5 คะแนน (5 – Point Likert Scale) ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออกกล้วยไม้สกุลแวนด้าไปยังประเทศญี่ปุ่น ได้แก่ ปัญหาด้านความไว้วางใจของคู่ค้า ด้านการขนส่ง ด้านการตลาด ด้านการกีดกันทางการค้า ด้านการส่งมอบกล้วยไม้ตามฤดูกาล ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 7 ข้อ มีการตอบคำถามความคิดเห็นโดยใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต 5 คะแนน ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามที่ได้เตรียมไว้ให้ผู้ตอบกรอกได้รับการทดสอบก่อนลงสนามจริง (Pretest)

เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และความชัดเจนของคำถามทุกข้อ โดยทำการทดสอบกับตัวแทนผู้ประกอบการค้าไม้ดอกไม้ประดับในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 15 ผู้ประกอบการ

นอกจากการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ชัดเจนของแบบสอบถามตามวิธีข้างต้นแล้ว การศึกษานี้ได้ทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม เพื่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่าแบบสอบถามที่ใช้ศึกษานี้มีคุณภาพในการวัดค่าหรือศึกษาตรงตามวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ศึกษา

ค่าความเที่ยงตรง

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยกำหนดให้มีแบบเลือกคำตอบ 1 คำตอบจาก 2 คำตอบ คือ สำคัญและไม่สำคัญ และจัดช่องเพื่อเติมคำตอบในการแก้ไขปรับปรุงข้อคำถาม โดยให้มีการแทนค่าคำตอบ ดังนี้

1. คำตอบว่าสำคัญ ผู้วิจัยให้มีคะแนนเท่ากับ 1

2. คำตอบที่ว่าไม่สำคัญ ผู้วิจัยให้มีค่าเท่ากับ 0

จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามดังกล่าวไปทดสอบกับผู้ประเมินซึ่งเป็นอาจารย์

ผู้ทรงคุณวุฒิ ในเรื่องที่ทำกรวิจัยจำนวน 5 ท่าน ผู้วิจัยทำการหาค่าอัตราส่วนความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity Ratio หรือ CVR) ตามสูตรของลอร์ซี เมื่อได้ค่าอัตราส่วนความเที่ยงตรงตามเนื้อหาในแต่ละข้อเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำค่าไปเทียบกับค่าลอร์ซีที่ได้จัดทำเป็นตารางไว้ ตามตารางระบุไว้ว่า ค่าอัตราส่วนความเที่ยงตรงตามเนื้อหาต้องไม่ต่ำกว่า 0.99 ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นข้อคำถามที่ได้ค่า CVR ต่ำกว่า 0.99 จึงต้องถูกตัดทิ้งไป (รายละเอียดของสูตรและตารางค่าอัตราส่วนความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของข้อคำถามดูได้จากภาคผนวก) ซึ่งพบว่ามีอยู่ 5 ข้อจาก 37 ข้อที่มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ตัดทิ้งข้อคำถามนั้น ทำให้เหลือข้อคำถามที่มีความเที่ยงตรงตามเกณฑ์ที่ยอมรับได้

ค่าความเชื่อมั่น

แบบสอบถามที่ปรับปรุงใหม่นี้ ได้ถูกนำไปใช้ทดลองจริงกับตัวแทนผู้ประกอบการค้าไม้ดอกไม้ประดับ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยใช้แบบสอบถาม 15 ชุด ผลจากการทดสอบก่อนการใช้จริงมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) โดยใช้สูตรตามที่รัตนศิริพานิช (2532, หน้า 182-185) ได้เสนอไว้

$$R_{\alpha} = \frac{k}{k-1} \frac{(1 - \sum Si^2)}{St^2}$$

เมื่อ r_{α} คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

k คือ จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum Si^2$ คือ ผลรวมของความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

St^2 คือ ความแปรปรวนของแบบสอบถามทุกข้อ

ผู้วิจัยนำผลจากการทดสอบก่อนการให้จริงมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละส่วน (ชุด) คือ ค่าอัลฟา ทุกค่าที่ได้สูงกว่าเกณฑ์ ค่าอัลฟาที่กำหนดโดย Nunally (1978, อ้างถึงใน วุฒิชัย สุนทรสมัย, 2550, หน้า 82) ว่าค่าอัลฟาที่ยอมรับได้ ควรจะมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ซึ่งจากการศึกษานี้ได้ค่าอัลฟาสูงกว่า 0.70 ทุกค่า จึงมีค่าความเชื่อมั่นเป็นที่ยอมรับได้ ดังนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน

1. คุณภาพกล้วยไม้ได้มาตรฐานของประเทศญี่ปุ่น มีค่าอัลฟา = 0.7968
2. สายพันธุ์ที่ผลิตได้รับความนิยมที่ญี่ปุ่น มีค่าอัลฟา = 0.7426
3. การพัฒนาสายพันธุ์ลูกผสมที่แปลกใหม่ มีค่าอัลฟา = 0.7703
4. ความคงทนต่อสภาพแวดล้อมของดอกกล้วยไม้ มีค่าอัลฟา = 0.7696
5. คุณภาพของบรรจุภัณฑ์เพื่อการส่งออก มีค่าอัลฟา = 0.7542
6. ราคาเหมาะสมกับกล้วยไม้แวนด้าที่ส่งออก มีค่าอัลฟา = 0.7655
7. จำนวนลูกค้า (จำนวนราย) ในญี่ปุ่น มีค่าอัลฟา = 0.7447
8. ระบบการซื้อขายผ่านทางอินเทอร์เน็ต มีค่าอัลฟา = 0.7324
9. การเข้าร่วมงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ มีค่าอัลฟา = 0.7396
10. การลดราคาพิเศษกรณีแนะนำสายพันธุ์ใหม่ มีค่าอัลฟา = 0.7425
11. การสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า มีค่าอัลฟา = 0.7758
12. ขั้นตอนในการขนส่งที่รวดเร็ว มีค่าอัลฟา = 0.7620
13. การส่งเสริม/ การพัฒนาสายพันธุ์จากภาครัฐ มีค่าอัลฟา = 0.7543
14. การรวมกลุ่มผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง มีค่าอัลฟา = 0.7489

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การส่งออกกล้วยไม้สกุล แวนด้า

1. ด้านความไว้วางใจของลูกค้า มีค่าอัลฟา = 0.7591
2. ด้านการขนส่ง มีค่าอัลฟา = 0.7780
3. ด้านการตลาด มีค่าอัลฟา = 0.7750
4. ด้านการกีดกันทางการค้า มีค่าอัลฟา = 0.7673
5. ด้านการส่งมอบกล้วยไม้ตามฤดูกาล มีค่าอัลฟา = 0.7572
6. ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต มีค่าอัลฟา = 0.7679
7. ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ มีค่าอัลฟา = 0.7812

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ และส่งแบบสอบถามทางเครื่องโทรสาร และทางอีเมล และรอการตอบกลับแบบสอบถาม จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลในการตอบกลับ ตรวจสอบความครบถ้วนและถูกต้องของแบบสอบถาม ในกรณีที่ผู้ประกอบการยังไม่ตอบกลับมา หรือว่าตอบกลับมาแล้วมีการผิดพลาดเกิดขึ้นในการตอบ จะมีการขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามกลับอีกครั้ง ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลจนครบถ้วน

สมบูรณ์ถูกต้องจำนวน 24 ชุดนั้นเริ่มจากเดือนมีนาคม ถึงเดือนเมษายน 2550 คิดเป็นอัตรา
การตอบกลับร้อยละ 100 จากนั้นนำแบบสอบถามมาบันทึกรหัส

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (The Statistic Package for Social Sciences) Version 11.5 โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม
- 1.2 บันทึกข้อมูลที่เป็นรหัส ลงในแบบบันทึกข้อมูล และเครื่องคอมพิวเตอร์
- 1.3 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
- 1.4 ประมวลผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

2. เกณฑ์การให้คะแนนค่าเฉลี่ยแบบสเกลการวัดความคิดเห็น โดยประเมินค่าจากสูตร
(มัลลิกา บุญนาค, 2537, หน้า 29) คือ

ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.00	จัดอยู่ในระดับความคิดเห็น	เห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	จัดอยู่ในระดับความคิดเห็น	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	จัดอยู่ในระดับความคิดเห็น	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	จัดอยู่ในระดับความคิดเห็น	เห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	จัดอยู่ในระดับความคิดเห็น	เห็นด้วยน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของประชากร ใช้สถิติเชิงพรรณนา
(Descriptive Statistic) การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อวิเคราะห์
ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ ส่วนการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน
และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออกด้วยไม้สกุลแวนด้าไปยังประเทศญี่ปุ่น ใช้สถิติพื้นฐานหา
ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)